

NOVÝ ZÁKON O PŘEMĚNÁCH OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ A DRUŽSTEV

Bulletin BBH duben 2008

Brzobohatý Brož & Honsa

NOVÝ ZÁKON O PŘEMĚNÁCH OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ A DRUŽSTEV

Na konci března Parlament schválil návrh nového zákona o přeměnách obchodních společností a družstev („**Zákon o přeměnách**“).¹ Zákon o přeměnách podstatně novelizuje Obchodní zákoník² ze kterého vyjímá problematiku přeměn obchodních společností a družstev a komplexně ji zařazuje do samostatného zákona.

Zákon o přeměnách v podobě samostatného zákona transponuje do českého právního řádu Desátou směrnicí.³ Zákon o přeměnách dále zohledňuje judikát Evropského soudního dvora ve věci SEVIC Systems AG⁴, podle kterého žádný členský stát nesmí svým akciovým společenstvem upírat práva, která jim plynou ze svobody usazování. Zákon o přeměnách tedy odstraňuje současný rozpor s právem ES, kdy obchodním společenstvem a družstvům není umožněno realizovat přeshraniční fúzi.

Zákon o přeměnách se zároveň snaží odstranit nedostatky stávající právní úpravy přeměn a právní úpravu zjednodušit a zpřehlednit.⁵ Předně se nová úprava snaží zavést obecnou právní úpravu přeměn, jež dnes prakticky neexistuje.

¹ Zákon č. 125./2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

² Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů.

³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady ES č. 2005/56 ze dne 26.10.2005, o přeshraničních fúzích kapitálových společností. Desátá směrnice byla vydána v Úředním věstníku dne 25.11.2005 a nabyla účinnosti dne 25.11.2005, přičemž členské státy měly povinnost ji transponovat nejpozději do 15.12.2007.

⁴ Sp. zn. C-411/03 SEVIC Systems AG ze dne 13.12.2005.

⁵ Podstatné princípy harmonizace přeměn byly do Obchodního zákoníku včleněny jednak transpozicí směrnice Rady ES č. 78/855 ze dne 9.10.1978 v oblasti práva obchodních společností, o fúzích akciových společností, přijatá podle čl. 54 odst. 5 písm. g) Smlouvy ustavující Evropské hospodářské společenství („**Třetí směrnice**“) a také transpozicí směrnice Rady ES č. 82/891 ze dne 17.12.1982 založené na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy a týkající se rozdělení akciových společností („**Šestá směrnice**“), a to novelou č. 370/2000 Sb. s účinností od 1.1.2001.

Stav, kdy různé formy přeměn u různých druhů obchodních společností a družstev jsou „rozptýleny“ v obchodním zákoníku,⁶ navíc ne příliš konzistentně, je považován za nežádoucí v tom, že obchodní společnosti a družstva jsou často zatěžovány požadavky, které jsou sice účelné pro akciové společnosti, avšak u ostatních obchodních společností a družstev jsou nadbytečné. Dalším nedostatkem je systém normativních odkazů, které komplikují orientaci v právní úpravě přeměn obchodních společností s družstev.

Systematika Zákona o přeměnách

Zákon o přeměnách je podle vzoru německého zákona o přeměnách společností z r. 1994 (Umwandlungsbereinigungs-gesetz) rozčleněn na 7 částí. První část (Obecná ustanovení) obsahuje ustanovení společná pro všechny druhy přeměn obchodních společností a družstev. Část druhá (Fúze) upravuje jednak vnitrostátní a jednak přeshraniční fúze. Část třetí obsahuje ustanovení upravující rozdělení, část čtvrtá převod jmění a část pátá změnu právní formy. Část druhá až část pátá Zákona o přeměnách jsou vždy uspořádány tak, že na začátku každé části jsou uvedena obecná ustanovení společná pro všechny druhy obchodních společností a družstev a následně jsou v rámci každé části uvedena zvláštní ustanovení použitelná u jednotlivých druhů obchodních společností a družstev. Část šestá a část sedmá upravují společná a přechodná ustanovení a účinnost navrhované právní úpravy.

⁶ V současnosti je právní úprava vnitrostátních fúzí akciových společností (§ 220a-220o ObchZ) a rozdělení akciových společností (§ 220r-220zb ObchZ) subsidiárně aplikovatelná pro všechny druhy obchodních společností

- pro veřejnou obchodní společnost na základě ustanovení § 92a odst. 1 ObchZ,
- pro komanditní společnost na základě ustanovení § 104a odst. 1 ObchZ,
- pro společnost s ručením omezeným na základě ustanovení § 153a odst. 1 ObchZ a po novele č. 308/2006 Sb. a
- pro družstva na základě ustanovení § 255 odst. 1 a § 256 odst. 1 ObchZ.

Část 1. Obecná ustanovení

Zákon o přeměnách zachovává čtyři stávající druhy přeměn obchodních společností a družstev - fúzi, rozdělení, převod jmění na společníka a změnu právní formy.⁷

Vztah k Insolvenčnímu zákonu

Zákon o přeměnách zohledňuje změny, které přinesl **Insolvenční zákon**⁸. Změna oproti stávajícímu stavu nastává v tom, že schválení projektu přeměny samo sebou automaticky zastavuje likvidaci a již se u obchodních společností nacházejících se v dobrovolné likvidaci nevyžaduje nejprve přijetí rozhodnutí o zastavení likvidace k tomu, aby bylo možné zahájit přípravu přeměny.

Projekt přeměny

Na rozdíl od současné právní úpravy, která používá pro každou formu přeměny různou terminologii - smlouva o fúzi, smlouva o převodu jmění na společníka, smlouvy o rozdělení a převzetí obchodního jmění nebo projektu rozdělení a rozhodnutí o změně právní formy smlouvy, dochází v Zákonu o přeměnách k terminologickému sjednocení a zavádí se termín „**projekt přeměny**“. Uvedená terminologická změna je důsledkem implementace Desáté směrnice, podle které musí společnosti účastníci se přeshraniční fúze zpracovat projekt přeshraniční fúze. Za účelem dosažení sjednocení režimu u vnitrostátních a přeshraničních fúzí Zákon o přeměnách odstraňuje institut smlouvy o fúzi a nahrazuje jej projektem vnitrostátní nebo přeshraniční fúze. Smlouva o rozdělení a převzetí obchodního jmění a smlouva o převodu jmění na společníka se terminologicky nahrazují pojmy projekt rozdělení a projektem převzetí jmění.

Zákon o přeměnách již věcně nerozlišuje mezi návrhem projektu a projektem samotným. Ve vztahu k třetím osobám se i dosud neschválený projekt přeměny stává závazným okamžikem zveřejnění v Obchodním věstníku.

⁷ Přeshraniční fúze nepředstavuje pátou formu, ale pouze jednu ze dvou forem fúze.

⁸ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení ve znění pozdějších předpisů.

Projekt přeměny se stává platným a účinným schválením osobami a způsobem uvedenými v Zákoně o přeměnách. U veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti musí být projekt přeměny schválen všemi společníky, přičemž souhlas společníků musí mít formu notářského zápisu, jehož obligatorní přílohou je projekt přeměny. Přeměna společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti musí být schválena valnou hromadou, a to alespoň třemi čtvrtinami hlasů společníků resp. akcionářů přítomných na valné hromadě. Společenská smlouva společnosti s ručením omezeným nebo stanoví akciové společnosti mohou ke schválení projektu přeměny vyžadovat vyšší počet hlasů nebo splnění dalších podmínek. O rozhodnutí valné hromady o přeměně musí být pořízen notářský zápis, jehož přílohou je projekt přeměny. V některých případech se před podáním návrhu na zápis přeměny vyžaduje i pravomocný souhlas příslušného orgánu veřejné moci⁹ nebo orgánů kontrolujících hospodářskou soutěž.

Na rozdíl od stávající úpravy se u komanditní společnosti ke schválení přeměny vyžaduje souhlas všech komanditistů, tedy i těch, jejichž právní postavení se fúzí nebo rozdělením nemění. Obdobně i u veřejné obchodní společnosti se vyžaduje souhlas všech společníků.

Možnost vzdání se práv

Zákon o přeměnách taxativně, kogentním způsobem, stanoví, kterých práv se společník může předem vzdát a dále kvalifikovaný způsob projevu vzdání se těchto práv.¹⁰ Nově se stanoví okamžik, od kterého lze projev vzdání se učinit, a to od jakéhokoliv okamžiku, kdy se společník nebo člen dozví o zahájení přípravy přeměny.

⁹ Např. dohledu nad finančním trhem ČNB nebo nad některými druhy subjektů.

¹⁰ Práva na dorovnání, práva na výměnu podílů nebo akcií, práva na náhradu škody, práva na odkup svých akcií při fúzi nebo rozdělení akciové společnosti, práva podat návrh na určení neplatnosti projektu přeměny a návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady nebo členské schůze, nebo jedná-li se o společníka společnosti s ručením omezeným práva na zaslání dokumentů při fúzi nebo rozdělení společnosti s ručením omezeným.

Zpráva o přeměně

Požadavek vypracovat zprávu o přeměně se vypouští pro přeměnu veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti, kde její vypracování není potřebné vzhledem ke skutečnosti, že projekt přeměny musí být schválen každým ze společníků.

Zpráva o přeměně se dále u společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti nepožaduje v případě, kdy s tím všichni společníci a akcionáři výslovně souhlasí (§ 27 písm. d).

Výjimka ze zákazu dvojího zastavení cenného papíru

Úprava přechodu zástavního práva k zastaveným obchodním podílům a akciím na obchodní podíly a akcie získané výměnou za podíly a akcie původní je stejná jako doposud. Navíc se doplňuje výjimka ze zákazu dvojího zastavení cenného papíru (u akciové společnosti dle ustanovení § 39 odst. 2 Zákona o cenných papírech¹¹, u společnosti s ručením omezeným dle ustanovení § 117a odst. 2 Obchodního zákoníku). Podle stávající právní úpravy nemůže dojít k přechodu zástavního práva na již zastavený cenný papír nebo obchodní podíl, přičemž jak ukazuje praxe, poškozují tato skutečnost zástavní věřitelé.

Právo na dorovnání

Právo na dorovnání se obecně formuluje pro všechny druhy přeměn a v Zákoně o přeměnách je předmětem významných úprav.

Výslovně se nově stanoví, že právo na dorovnání může být požadováno pouze ohledně těch podílů a akcií, které oprávněná osoba vlastnila v okamžiku schválení přeměny.

Podmínkou aktivní legitimace akcionářů pro soudní uplatnění práva na dorovnání již není zákaz zcizení akcií. Akcionáři podle nové právní úpravy tedy budou moci soudně uplatnit právo na dorovnání, i když své akcie prodají.

Odstraňuje se i problematické pravidlo, podle něhož může dnes za zvýhodněných podmínek podat žalobu velký akcionář proti akcionáři

malému. Zákon o přeměnách dále vypouští možnost přezkoumat výši dorovnání v rozhodčím řízení.

Právní účinky přeměny

Právní účinky přeměny jsou vázány na provedení zápisu do obchodního rejstříku. Výjimka se stanoví pro zápis přeshraniční fúze do zahraničního obchodního rejstříku, kdy právní účinky zahraniční fúze nastávají k okamžiku zápisu zahraniční fúze do zahraničního obchodního rejstříku a výmaz zaniklé české obchodní společnosti z českého obchodního rejstříku má pouze deklaratorní účinky.

Část 2. Fúze

Druhá část představuje nejrozsáhlejší část Zákona o přeměnách.

Nově se zavádí možnost realizovat přeshraniční fúzi a stanoví se okruh subjektů, které přeshraniční fúzi mohou realizovat (viz níže). Zákon o přeměnách tedy rozlišuje mezi vnitrostátní a přeshraniční fúzí, přičemž vnitrostátní i přeshraniční fúze se může uskutečnit formou sloučení nebo splynutí.

Výslovně se stanoví, že v případě, že se slučuje 100 % dceřiná společnost do nástupnické mateřské společnosti, považuje se to za formu fúze sloučením. Odstraňuje se tak možnost volby zúčastněných společností podle stávající úpravy, zda se jedná o fúzi sloučením nebo o převod jmění na jediného společníka.

Část druhá je koncipována tak, že v Hlavě 1 jsou upraveny společné otázky vnitrostátních i přeshraničních fúzí, Hlavy 2 – 8 obsahují zvláštní ustanovení o vnitrostátních fúzích jednotlivých druhů obchodních společností a družstev a Hlava 9 upravuje některé speciální otázky přeshraničních fúzí.

V případě, že není stanovena zvláštní úprava pro přeshraniční fúze, použijí se i pro přeshraniční fúze ustanovení o vnitrostátních fúzích.

Jsou zakázány přeshraniční fúze českých obchodních společností a družstev se subjekty, které nejsou zřízeny podle práva některého z členských států EU nebo EHP.

¹¹ Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech ve znění pozdějších předpisů.

Možnost poskytovat zvláštní výhody

Zákon o přeměnách odstraňuje dosavadní zákaz příznání zvláštních výhod komukoliv, kdo se podílel na sloučení. Zákon o přeměnách ruší zákaz příznání zvláštních výhod a stanoví, že výhody je možné poskytovat, přičemž všechny zvláštní výhody a podmínky jejich poskytování některou ze zúčastněných společností znalcům přezkoumávajícím projekt fúze nebo statutárnímu orgánu nebo jeho členům, členům dozorčí rady nebo kontrolní komise musí být v projektu fúze uvedeny.

Účinky přistoupení společníků zanikající obchodní společnosti ke společenské smlouvě

Zákon o přeměnách výslovně stanoví, že schválení projektu fúze sloučením má právní účinky přistoupení společníků zanikající obchodní společnosti k společenské smlouvě nebo stanovám nástupnické obchodní společnosti nebo družstva. Jinak by bylo totiž nutné zvlášť schvalovat i dosavadní společenskou smlouvu nebo stanovy nástupnické obchodní společnosti nebo družstva společníky zanikajících obchodních společností nebo družstev, kteří nejsou jejími smluvními stranami.

Zvláštní ustanovení o vnitrostátních fúzích jednotlivých druhů obchodních společností a družstev

U **veřejné obchodní společnosti** se ruší povinnost pořizovat zprávu o vnitrostátní fúzi a vypouští se povinnost, aby návrh na zápis vnitrostátní fúze podepisovali společníci všech zúčastněných společností.

U **komanditní společnosti** se vypouští možnost, aby ti komanditisté, jejichž právní postavení se fúzí nemění, byli vyloučeni z procesu rozhodování schválení projektu fúze a ke schválení fúze je nutný souhlas všech společníků.

U **společnosti s ručením omezeným** je nově výslovně formulováno, že v případě, že nebude vyhověno žádosti společníka o přezkoumání vnitrostátní fúze znalcem, nebrání tato skutečnost zápisu vnitrostátní fúze do obchodního rejstříku.

Pro vnitrostátní fúzi splynutím se dále vypouští povinnost uvádět údaje o správci vkladů a o splacení vkladů při vnitrostátní fúzi splynutím.

U **akciových společností** se nově stanoví, že právo akcionáře na vyplacení doplatku se nepromlčuje. Z dosavadní úpravy se přebírá povinný přezkum projektu fúze znalcem, avšak vypouští se požadavek na dva znalce.

Nadále je umožněn zjednodušený proces schvalování projektu fúze pouze představenstvem s tím, že se zakotvuje povinnost osvědčení rozhodnutí představenstva notářským zápisem.

Zákon o přeměnách dále výslovně uvádí, že v případě, kdy se mění akcie zanikající společnosti za akcie nástupnické společnosti jiné podoby, musí být aplikovány relevantní ustanovení Zákona o podnikání o kapitálovém trhu o změně podoby cenného papíru.¹²

Dosavadní úprava obsahovala požadavek, aby při jakékoliv výměně listinných akcií při fúzi akciové společnosti byla jejich výměna prováděna prostřednictvím banky nebo obchodníka s cennými papíry. U nekótovaných akcií se toto omezení ruší a výměna musí být obligatorně prováděna prostřednictvím banky nebo obchodníka s cennými papíry pouze u listinných kótovaných akcií.

Výslovně se stanoví nepromlčitelnost práva dotčené osoby na vydání neprodaných akcií z úřední úschovy nebo výtěžku jejich prodeje.

Zákon o přeměnách výslovně stanoví, že právo na povinný odkup akcií má akcionář při změně práv spojených s jím vlastněným druhem akcie jen tehdy, jestliže se jeho právní postavení zhoršuje oproti stavu před zápisem vnitrostátní fúze do obchodního rejstříku.

Podle Zákona o přeměnách odkup akcií v souvislosti s fúzí nebude podléhat dohledu České národní banky a případné spory budou řešeny civilními žalobami obecných soudů, kdy se akcionář může za určitých podmínek domáhat u soudu uzavření smlouvy o odkupu akcií. (§ 151).

U **vnitrostátní fúze splynutím** se stanoví, že zakladatelská smlouva nebo zakladatelská listina nástupnické akciové společnosti se nepořizuje a její úlohu plní projekt vnitrostátní fúze. Odstraňuje se ustanovení, podle kterého při vnitrostátní fúzi splynutím zaměstnanci nástupnické akciové společnosti nemají právo na za-

¹² Ustanovení § 112 až § 114 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu ve znění pozdějších předpisů.

stoupení v dozorčí radě akciové společnosti až na jeden rok po vzniku nástupnické akciové společnosti. Stanoví se, že místa v dozorčí radě, která mají být obsazena osobami volenými zaměstnanci nástupnické akciové společnosti, se před zápisem fúze splynutím do obchodního rejstříku neobsazují s tím, že budou obsazena ve lhůtě 90 dnů po zápisu vnitrostátní fúze splynutím do obchodního rejstříku.

Ohledně *křížových fúzí akciové společnosti se společností s ručením omezeným* Zákon o přeměnách stanoví, že i fúzí dvou společností s ručením omezeným může vzniknout nástupnická akciová společnost a obráceně, aniž by byl tento postup považován za změnu právní formy.

V případě, že akcionář zanikající akciové společnosti s vnitrostátní fúzí s nástupnickou společností s ručením omezeným nesouhlasí, má v souladu se stávající právní úpravou právo na vystoupení ze společnosti v krátké prekluzivní lhůtě, a to bez dalšího ještě před podáním návrhu na zápis vnitrostátní křížové fúze do obchodního rejstříku. Na rozdíl od předchozí právní úpravy je navíc vyžadováno hlasování akcionáře proti projektu vnitrostátní fúze na valné hromadě schvalující projekt vnitrostátní fúze (nepostačuje např. neúčast akcionáře na valné hromadě nebo zdržení se hlasování).

Za předpokladu, že by akcionář vystoupil ze společnosti a vnitrostátní fúze by byla následně zastavena (nebyla by zapsána do obchodního rejstříku), účast akcionáře na společnosti zaniká.

Úprava fúze družstev je nově oproštěna od odkazů na právní úpravu vnitrostátních fúzí akciové společnosti. Stanoví se krátká prekluzivní lhůta v délce 30 dnů ode dne, kdy členská schůze schválila vnitrostátní fúzi a velmi mírné podmínky pro vystoupení nesouhlasících členů družstva s vnitrostátní fúzí. Členství vystupujícího člena končí ke dni zápisu fúze do obchodního rejstříku. Návrh na zápis vnitrostátní fúze do obchodního rejstříku nelze podat, dokud neuplyne uvedená prekluzivní lhůta.

U projektu vnitrostátní fúze bytových družstev se vypouští požadavek jeho přezkoumání znalcem.

Zvláštní ustanovení o přeshraničních fúzích

Právní úprava přeshraničních fúzí vychází z principu, že pokud nejsou v Zákonu o přeměnách pro přeshraniční fúze stanovena zvláštní pravidla, použijí se i na přeshraniční fúze ustanovení Zákonu o přeměnách upravující vnitrostátní fúze.

Podle Zákonu o přeměnách se přeshraniční fúze mohou zúčastnit všechny české obchodní společnosti a družstva.¹³

Zahraniční zúčastněnou, zanikající nebo nástupnickou korporací se pro účely přeshraniční fúze rozumí obchodní společnost nebo družstvo, které má právní subjektivitu a vlastní majetek, řídí se právním řádem jiného členského státu než České republiky a zároveň se může podle právních předpisů členského státu, jehož právním řádem se řídí, zúčastnit přeshraniční fúze.

Zákon o přeměnách v souladu s Desátou směrnicí určuje, že v přípravné fázi se přeshraniční fúze bude odehrávat podle toho právního řádu, kterému je podrobena každá ze zúčastněných korporací. Dokončení přeshraniční fúze spojené se zápisem do českého nebo zahraničního obchodního rejstříku se bude řídit právním řádem státu, ve kterém má nebo bude mít nástupnická korporace své sídlo.

Jsou povoleny jen přeshraniční fúze společností stejné právní formy, ledaže národní právní předpisy členských států všech subjektů zúčastněných na přeshraniční fúzi dovolují křížové vnitrostátní fúze.

V případě, že má být při přeshraniční fúzi sídlo nástupnické společnosti umístěno v členském státě, v němž nemá své sídlo žádná ze zúčastněných korporací, je přeshraniční fúze mezi korporacemi různých právních forem možná jen tehdy, pokud ji dovolují všechna rozhodná práva (tj. právní předpisy státu budoucího sídla nástupnické společnosti a také právní předpisy členských států všech zúčastněných společností).

¹³ V souladu s rozsudkem SEVIC, dle kterého členský stát nesmí upírat obchodním společnostem svobodu pohybu a usazování, není možné bránit přeshraničním fúzím obchodních společností bez zřetele na jejich právní formu. Na základě toho se nad rámec Desáté směrnice umožňují i přeshraniční fúze veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti.

Pro právní řády členských států, které vycházejí z monistického systému orgánů akciové společnosti (představenstvo a dozorčí radu nahrazuje správní rada) se Zákonem o přeměnách doplňuje zvláštní pravidlo, že pokud Zákon o přeměnách stanoví povinnosti členům představenstva, dopadají tyto povinnosti i na členy správní rady zahraniční zúčastněné společnosti.

Narozdíl od úpravy vnitrostátní fúze se vypracování zprávy o přeshraniční fúzi vždy požaduje.

Je stanovena povinnost každé české zúčastněné korporace bezplatně poskytnout každému společníkovi nebo věřiteli kterékoliv ze zúčastněných korporací úplnou písemnou informaci o všech právech, která společníkům nebo věřitelům českých zúčastněných korporací náleží.

Zákon o přeměnách určuje dále kolizní pravidlo ohledně právního řádu, kterým se bude řídit výměna akcií a podílů a výplata doplatků společníkům nebo členům při přeshraniční fúzi – tyto otázky se budou řídit právními předpisy toho státu, na jehož území má mít nástupnická korporace své sídlo.

Uplatnit právo na zaplacení dorovnaní společníka nebo člena české zúčastněné korporace při přeshraniční fúzi je možné jen za předpokladu, že všechny zúčastněné korporace, jež mají svá sídla v členských státech, jejichž právní řády úpravu práva na dorovnaní při vnitrostátní fúzi neobsahují, při schvalování přeshraniční fúze výslovně rozhodnou, že společníci nebo členové české zúčastněné korporace mají právo na dorovnaní i po zápisu fúze do českého nebo zahraničního obchodního rejstříku.

Přezkoumání zákonnosti přeshraniční fúze provádí notář, který přezkoumává zákonnost a dodržení všech pravidel o ochraně práv společníků, věřitelů a zaměstnanců zúčastněných korporací při přeshraniční fúzi. Dále na základě povinně předkládaných písemností vydává osvědčení o přeshraniční fúzi. Notář zároveň přezkoumává zákonnost dokončení přeshraniční fúze z hlediska taxativně stanovených zákonných požadavků a vystavuje o tom zvláštní osvědčení pro účely zápisu fúze do příslušného obchodního rejstříku.

Právní účinky přeshraniční fúze nastávají ke dni zápisu do českého nebo zahraničního obchodního rejstříku. Následní výmaz zaniklé české

korporace z českého obchodního rejstříku má jen deklaratorní účinky.

Zákon o přeměnách upravuje participaci zaměstnanců u tří druhů zaměstnavatelů, a to u nástupnické akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným a družstva, a váže ji na splnění určitých podmínek. U společnosti s ručením omezeným a u družstva se přitom jedná o zásadní novinku, když doposud u těchto forem korporací zapojení zaměstnanců nebylo umožněno. Participace zaměstnanců je obligatorní a povinnost umožnit právo vlivu v podobě zastoupení zaměstnanců v dozorčí radě společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti a u kontrolní komise družstva vzniká tedy pouze tehdy, jestliže alespoň jedna ze zúčastněných korporací měla 6 měsíců přede dnem zveřejnění projektu fúze průměrně více než 500 zaměstnanců a zároveň v ní existovalo právo vlivu zaměstnanců, a nástupnická korporace má mít po zápisu přeshraniční fúze do obchodního rejstříku sídlo na území České republiky. V případě, že nástupnická korporace má mít po zápisu přeshraniční fúze své sídlo mimo území České republiky, řídí se právo vlivu a postupy vedoucí k určení míry a způsobu práva vlivu jejich zaměstnanců právními předpisy toho členského státu, ve kterém má mít nástupnická korporace sídlo.

Právo zaměstnanců ovlivňovat činnost korporace nesmí být podle Zákonu o přeměnách v důsledku přeshraniční fúze omezeno. Při jednání o rozsahu práva vlivu zaměstnanců nástupnické korporace zastupuje zaměstnance zúčastněných korporací vyjednávací výbor. Stanoví se, že právo na účast na vyjednávání a zapojení mají nejenom vlastní zaměstnanci zúčastněných korporací (tedy zaměstnanci, kteří mají přejít do nástupnické korporace), ale také zaměstnanci jejich dceřiných společností, resp. zaměstnanci pracující v budoucích dceřiných společnostech nástupnické korporace a také zaměstnanci organizačních složek podniku těchto subjektů, kteří se mají stát zaměstnanci organizačních složek podniku nástupnické korporace a které působí v ostatních členských státech ES a EHP.

Rozdělení křesel ve vyjednávacím výboru se řídí právem státu, ve kterém má mít sídlo nástupnická korporace. Způsob přidělení křesel v jednotlivých státech se naopak řídí právní úpravou státu, v němž jsou zaměstnanci zaměstnanci, kteří mají být ve výboru zastoupeni.

Vyjednávací výbor rozhoduje prostou většinou všech hlasů a v určitých případech kvalifikovanou většinou. Při snížení práva vlivu zaměstnanců se vyžaduje dvojitá kvalifikovaná většina, s tím, že souhlasící zástupci musí být nejméně ze dvou členských států.

Vyjednávání vyjednávacího výboru je časově omezeno, což má praktický význam vzhledem ke skutečnosti, že k dokončení přeshraniční fúze a jejímu zápisu do obchodního rejstříku nemůže dojít dříve, než bude vyjednávání ukončeno. Jednání vyjednávacího výboru nesmí být delší než 6 měsíců ode dne konání ustavující schůze vyjednávacího výboru. Strany se však mohou dohodnout na prodloužení této lhůty s tím, že je stanoveno, že celková doba jednání nesmí být delší než 1 rok ode dne konání ustavující schůze vyjednávacího výboru. V případě, že se v průběhu uvedené lhůty vyjednávací výbor o právu vlivu nedohodne, vyjednávací výbor se rozpouští a následně se ustavuje tzv. výbor zaměstnanců. V případě, že ani výbor zaměstnanců o právu vlivu nerozhodne v přiměřené lhůtě (tj. nejpozději ve lhůtě do 60 dnů ode dne, kdy buď uběhla lhůta pro jednání o způsobu a rozsahu zapojení zaměstnanců nástupnické korporaci, nebo ode dne konání ustavující schůze výboru zaměstnanců) platí, že zaměstnanci korporace mají takové podmínky výkonu práva vlivu, jaké jsou v zúčastněné korporaci s nejvyšší mírou práva vlivu a s nejlepšími podmínkami jeho výkonu pro zaměstnance.

Výsledkem vyjednávání je smlouva o rozsahu práva vlivu zaměstnanců. V případě, že ustanovení společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny nebo stanov nástupnické společnosti jsou s ní v rozporu, jsou neplatná.

V případě, že zúčastněné korporace samy přiznají zaměstnancům právo vlivu podle Zákona o přeměnách, k vyjednávání vyjednávacího výboru nemusí vůbec dojít. Následně se ustanoví výbor zaměstnanců, který rozhoduje o vlivu zaměstnanců způsobem uvedeným výše.¹⁴

Je stanoveno pravidlo, že nesmí dojít k následnému zmenšení práva vlivu zaměstnanců v případě, že se nástupnická korporace zúčastní vnitrostátní fúze ve lhůtě 3 let ode dne

zápisu přeshraniční fúze do obchodního rejstříku.

Část 3. Rozdělení

Zákon o přeměnách v úpravě rozdělení vychází z právní úpravy rozdělení v Obchodním zákoníku a přináší pouze některé dílčí změny. Výslovně se dovolují i takové formy rozdělení, při kterých se někteří společníci stanou společníky jen jedné nebo jen některých nástupnických korporací a v jiných se jejich účast zmenší nebo skončí.

Nově se určuje, že schválení projektu rozdělení má právní účinky přistoupení společníků nebo členů zanikající nebo rozdělované obchodní společnosti nebo družstva ke společenské smlouvě nebo stanovám nástupnické obchodní společnosti.

U **veřejné obchodní společnosti** se ruší povinnost pořizovat zprávu o rozdělení a vypouští se povinnost podepisování návrhu na zápis rozdělení do obchodního rejstříku společníky všech zúčastněných společností.

U **komanditní společnosti** musí být projekt rozdělení schválen všemi společníky – tedy nově rovněž komanditisty, jejichž právní postavení se rozdělením nemění.

U **společnosti s ručením omezeným** se výslovně uvádí, že pokud nebude vyhověno žádosti společníka o přezkoumání projektu rozdělení znalcem, nebrání tato skutečnost zápisu rozdělení do obchodního rejstříku. Výměna obchodních podílů se řeší odkazem na právní úpravu výměny obchodních podílů při vnitrostátní fúzi společnosti s ručením omezeným. U úpravy rozdělení **akciové společnosti** se stejně jako u vnitrostátních fúzí stanoví, že právo akcionáře na vyplacení doplatku se nepromlčuje. Vypouští se také požadavek na dva znalce jmenované soudem pro přezkoumání projektu rozdělení, kteří podle stávající právní úpravy zpracují společnou znaleckou zprávu o výsledku přezkoumání rozdělení. Stejně jako u vnitrostátních fúzí se stanoví, že akcionář má právo na povinný odkup svých akcií při změně práv spojených s jím vlastněným druhem akcie jen v případě, že se jeho právní postavení touto změnou zhoršuje.

¹⁴ Viz ustanovení § 237 až 239 Zákona o přeměnách.

U rozdělení **družstev** dochází k věcným změnám především oblasti rozdělování bytových družstev. Vypouští se požadavek znaleckého přezkumu projektu rozdělení bytového družstva. Jsou stanovena zvláštní pravidla, aby bylo zajištěno, že člen - nájemce družstevního bytu nebo družstevního nebytového prostoru se stane nebo zůstane u rozdělení vždy členem toho subjektu, který je vlastníkem jím užívané nemovitosti nebo jeho části. Dále se stanoví závazná pravidla pro určení, kteří členové zůstanou členy rozdělovaného nebo se stanou členy nástupnického družstva.

Při rozdělení odštěpením bytového družstva se nevyžaduje v případech, kdy zaniká členství některého z členů v rozdělovaném bytovém družstvu, souhlas všech členů bytového družstva.

Část 4. Převod jmění na společníka

Celá úprava převodu jmění na společníka se ponechává bez větších koncepčních změn. Vypouští se ustanovení, na základě kterého mohl jmění zrušované společnosti převzít jen společník zapsaný do českého obchodního rejstříku, který má sídlo na území České republiky. Nově se stanoví, že tak může učinit osoba, která má bydliště nebo sídlo na území ES nebo EHP a je podnikatelem.

Výslovně se zakazuje zrušení družstva s převodem jmění na jeho člena.

Právní úprava zrušení společnosti s ručením omezeným s převodem jmění na hlavního společníka a zrušení akciové společnosti s převodem jmění na hlavního akcionáře přechází oproti stávajícímu stavu dvěma zásadními změnami. Stanoví se, že právo ostatních společníků/akcionářů na výplatu přiměřeného vypořádání se nepromlčuje a nově se doplňuje institut úroků z přiměřeného vypořádání.

Část 5. Změna právní formy

U změny právní formy nastává několik dílčích modifikací. Vypouští se zákaz poskytování zvláštních výhod členům orgánů a znalcům transformující se obchodní společnosti nebo družstva.

Společníkům společnosti s ručením omezeným, akciových společností i členům družstev, kteří se změnou právní formy nesouhlasí, je dovoleno vystoupit s tím, že se nově stanoví okamžik zániku jejich členství v transformující se obchodní společnosti. Jejich členství zaniká již dnes dnem zápisu změny právní formy do obchodního rejstříku.

Výslovně se stanoví, že bytové družstvo může změnit svou právní formu jen tehdy, jestliže s tím souhlasí všichni jeho členové.

Část 6. Společná a přechodná ustanovení

Zákon o přeměnách stanoví, že za předpokladu, že byl návrh smlouvy uložen do sbírky listin nebo byl zveřejněn záměr přijmout rozhodnutí o změně právní formy v Obchodním věstníku přede dnem nabytí účinnosti Zákona o přeměnách, dokončí se přeměna a společníci uplatňují právo na dorovnání a na náhradu škody podle dosavadních právních předpisů.

Část 7. Účinnost

Zákon o přeměnách nabývá účinnosti 1. července letošního roku.

Advokátní kancelář Brzobohatý Brož & Honsa, v. o. s. dlouhodobě poskytuje svým klientům právní poradenství v oblasti práva finančních trhů. V rámci svých služeb nabízí také základní informační servis o nejvýznamnějších aktualitách v oblasti regulace a práva finančního trhu.

Bulletin BBH je určen pouze jako obecná informace o některých důležitých novinkách a událostech v oblasti finančních trhů a související právní problematice. Jeho obsah není právním poradenstvím ani doporučením k určitému postupu v konkrétní situaci.

V případě zájmu o další informace nebo o individuální poradenství nebo konzultaci nás neváhejte kontaktovat na níže uvedené adrese.

Brzobohatý Brož & Honsa, v. o. s.
Klimentská 1207/10
110 00 Praha 1
Česká republika
IČO 26143119
Městský soud v Praze oddíl A, vl. 40439
Tel.: 234 091 355
Fax: 234 091 366
E-mail: legal@bbh.cz
Web: www.bbh.cz